

Stress vanwege de klimaatstresstest?

Alle gemeenten aangeraden test de komende twee jaar uit te voeren

Het overheidsbeleid is er de komende jaren op gericht om ons land in 2050 waterrobuust en klimaatbestendig te hebben. De focus ligt daarbij op de gebouwde omgeving. Stresstesten zullen de komende jaren aan de orde van de dag zijn.

Auteur: Guy Oldenkotte

Toen is afgesproken dat klimaatonderwerpen vanaf 2020 worden meegenomen in het beleid en de uitvoering ervan

Het klimaat ondergaat momenteel een sterke verandering. Dat is niets nieuws. Wie de geschiedenisboeken erop naslaat of luistert naar wetenschappers die zich verdiepen in de grote ijstijd, leert al snel dat klimaatverandering iets van alle tijden is. Maar het tempo waarin het de laatste jaren gaat, geeft reden tot bezorgdheid, net als de extremen die we steeds vaker ervaren. Hevige regenbuien waarvan naar verwachting pas sprake zou moeten zijn in 2050, zijn inmiddels een bekend fenomeen in ons land, en ook de lange periodes van intense droogte en hoge temperaturen vormen eerder dan verwacht een onderdeel van ons klimaatpatroon. Niets lijkt meer zoals het hoort te zijn. Dat bleek half december weer eens toen Nederland plotseling bedekt werd door een dik pak sneeuw. Opeens wist niemand wat te doen. Treinen vielen uit en automobilisten kregen het nadrukkelijke advies vooral thuis te blijven. Wie de komende

tijd vooral niet te vaak thuis moeten blijven, zijn de overheidsmedewerkers die Nederland klaar moeten maken voor het veranderende klimaat. Op Prinsjesdag werd duidelijk dat de overheid wil dat alle gemeenten in Nederland de komende twee jaar een stresstest doen, om knelpunten op het gebied van onder meer wateroverlast in kaart te brengen. Er is dus veel werk voor deze groep ambtenaren.

Deltaplan Ruimtelijke Adaptatie

Het idee voor de stresstest wordt besproken in het Deltaplan Ruimtelijke Adaptatie. Volgens Deltacommissaris Wim Kuijken zijn er voorbeelden te over waaruit blijkt dat Nederland nog niet is voorbereid op de gevolgen van extreem weer. Zo zouden er ziekenhuizen zijn die hun generatoren in de kelders geplaatst hebben, energiecentrales staan op plaatsen die eigenlijk onder NAP liggen en snelwegen worden nog altijd verdiept aangelegd. Bij extreem weer zijn de gevolgen van die keuzes niet te overzien. Een stresstest moet bijvoorbeeld inzichtelijk maken waar regenwater naartoe stroomt in geval van een hevige stortbui. Om gemeenten te helpen deze informatie inzichtelijk te krijgen én om de gegevens op de juiste manier te interpreteren, wordt er momenteel gewerkt aan een standaard klimaatstresstest. 'Deze gestandaardiseerde klimaatstresstest helpt bij het interpreteren van gegevens over overstromingen als gevolg van een dijkdoorbraak, en wateroverlast naar aanleiding van hevige neerslag, hitte of droogte', stelt Jeroen Grutters, die namens alle Nederlandse provincies is gedetacheerd bij het Deltaprogramma Ruimtelijke Adaptatie. 'Het is een hulpmiddel, zodat iedereen zelf aan de slag kan, en het biedt een eerste inzicht in de vraag hoe klimaatbestendig de eigen gemeente is, zonder

ACHTERGROND

dat daarbij meteen de hulp van een externe partij nodig is.' Volgens Grutters moeten de gemeenten de standaard klimaatstresstest vooral zien als een handreiking. 'In de test wordt uitgelegd welke stappen ondernomen moeten worden om de kwetsbaarheid in beeld te brengen. Voor een aantal gemeenten is dat misschien gesneden koek, maar voor veel andere gemeenten is het nieuw.' Door alle gemeenten te vragen om zich nu aan een eerste klimaatstresstest te onderwerpen, kan een invulling worden gegeven aan afspraken die in 2014 al zijn gemaakt. 'Toen is afgesproken dat klimaatonderwerpen vanaf 2020 worden meegenomen in het beleid en de uitvoering ervan', aldus Grutters. De standaard klimaatstresstest moet dus kennis verschaffen die als startpunt kan dienen.

Appels en peren

Matthijs van den Brink van Hydrologic beschouwt de introductie van de klimaatstresstest als een goede ontwikkeling. 'Veel gemeenten zijn zich bewust van de klimaatverandering en de noodzaak om daar iets aan te doen. Maar wat ze precies moeten doen en hoe ze dat moeten doen, hebben ze vaak niet duidelijk. Deze standaard klimaatstresstest is één manier om een stresstest uit te voeren.' Volgens Van den Brink is er echter wel een spanningsveld. 'De grote uitdaging is hoe je met de informatie omgaat. De invulling van die uitkomst vereist vaak maatwerk. Het is doorgaans kleinschalig, maar het detailniveau is hoog. Nu de landelijke overheid streeft naar uniformering, zou dit tot spanningen kunnen leiden.' Van den Brink ziet het bovenal als iets dat iedereen in beweging moet zetten. 'Het zal een uitdaging zijn om bezig te blijven en alles te vertalen naar wijk- en straatniveau.' Ook Edwin van der Strate van Tauw is blij dat de overheid met een standaard klimaatstres-

Jeroen Grutters

Matthijs van den Brink

KENNISPLATFORM EN KLIMAATADVIESTEAM

Op de website www.ruimtelijkeadaptie.nl is alle informatie voor het klimaatbestendig maken van een stedelijke omgeving samengebracht. Vanaf begin 2018 kunt u hier ook de standaard klimaatstresstest vinden.

De nationale overheid heeft budget vrijgemaakt om voor twaalf regio's de ambities om te zetten in strategie en beleid. Regio's die belangstelling hebben om daaraan mee te doen, kunnen contact opnemen met Edwin van der Strate door een mail te sturen naar: edwin.vanderstrate@tauw.com.

stest komt. 'Het is belangrijk dat alle gemeenten dezelfde randvoorwaarden gebruiken. Dat stelt partijen straks beter in staat om appels met appels te vergelijken, zeker wanneer gemeenten onderling informatie gaan vergelijken.' Volgens Van der Strate is de stap ná de stresstest (het 'willen') echter de belangrijkste volgende uitdaging. Nu gebruiken gemeenten de inzichten uit de stresstest nog vaak om direct aan de slag te gaan. 'Dat is belangrijk, want we kunnen geen tijd verliezen, maar het is cruciaal om tegelijkertijd ook over de ambitie en strategie na te denken en die te ontwikkelen. Er moet aandacht komen voor het oplossen van de stresspunten in projecten die nu spelen, maar tegelijkertijd moet er ook aan een strategie voor de middellange termijn gewerkt worden. We moeten die stap van "willen" nu echt zetten; het klimaatadviesteam kan daarbij helpen.'

Integraal doorvoeren

Matthijs van den Brink waarschuwt dat de klimaatstresstest een integraal onderdeel van de organisatie moet zijn. 'Elke afdeling moet zich bewust zijn van de gevolgen van de verandering van het klimaat. Ze moeten ook weten dat klimaat meer is dan alleen water of hitte. Exotenbestrijding, bijvoorbeeld, is nauw verweven met de verandering van het klimaat. Klimaatverandering heeft echter ook grote gevolgen voor de gezondheid.' Als voorbeeld wijst Edwin van der Strate naar de hittegolf waar Frankrijk elke jaren geleden mee te maken had. 'De hoge temperaturen die daar toen werden gemeten, zijn veel – vooral bejaarde – Fransen fataal geworden.' Hij waarschuwt dat iets dergelijks ook ons land in de toekomst kan overkomen. 'We hebben de laatste jaren met zijn allen gepromoot dat mensen langer zelfstandig thuis blijven wonen, maar het is bekend dat juist ouderen kwetsbaar zijn voor hittegolven. Daarvoor moeten we de komende jaren een goede strategie

ontwikkelen.' Net als Van den Brink wijst Van der Strate erop dat hitte en water onlosmakelijk met elkaar verbonden zijn. 'Water warmt op, dus blijft het 's nachts langer warm. En als de waterstand in sloten of watergangen in stedelijke omgevingen daalt, neemt de kans op explosies van bacteriën toe.' Wie betrokken is bij de planning of het onderhoud van stedelijk blauw, heeft dus zeker invloed op de gevolgen die dat blauw elders kan hebben.

Levend document

Het Deltaprogramma Ruimtelijke Adaptatie is momenteel bezig met de uitwerking van de standaard klimaatstresstest. Eind januari wordt het product voorgelegd aan de stuurgroep Deltaprogramma Ruimtelijke Adaptatie. 'Maar het blijft een levend document, dat we continu blijven verbeteren en bijwerken op basis van de kennis en informatie die ons bereiken,' stelt Jeroen Grutters. Matthijs van den Brink wijst erop dat gemeenten er goed aan doen om informatie uit verschillende bronnen te combineren, om die informatie compleet te maken. 'ICT-ontwikkelingen gaan ontzettend snel. Dat mag geen beperking zijn, maar zal juist versterkend werken. Belangrijk is wel dat men informatie van meerdere gemeenten combineert.' Door informatie met omliggende gemeenten te delen, worden knelpunten sneller inzichtelijk. 'Je kunt proberen het probleem van versnelde afvoer zelf op te lossen, maar uiteindelijk creëer je daarmee een probleem verderop. Het delen van meldingen, grondwaterstanden en neerslaggegevens zal meer inzicht geven, zodat er betere

beslissingen kunnen worden genomen.' Edwin van der Strate gaat voor een aantal gemeenten de twee 'agerenderende' A4'tjes opstellen waarin de kwetsbaarheid en strategie voor de komende jaren kort worden toegelicht. Die worden meegenomen bij toekomstige coalitiebesprekingen in de desbetreffende gemeenten. 'Waterproblematiek heeft als voordeel dat het handelingsperspectief zich wat eenvoudiger laat schetsen. Ook kunnen de invloed en de gevolgen makkelijker worden doorberekend.' Nederland klimaatbestendig krijgen zal een hele klus worden, die in feite nooit af is, omdat de klimaatverandering doorgaat. Vanaf januari 2018 heeft u echter een tool waarmee u kunt beginnen om uw gemeente klimaatbestendig te krijgen, waarna deze u verder kan leiden.

Be social

Scan of ga naar:

www.stad-en-groen.nl/artikel.asp?id=41-7218